

Učitelé jako oceňovaní profesionálové

TALIS 2018 – Volume 2

Dne 23. 3. 2020 publikovala OECD druhý svazek světového šetření TALIS 2018. TALIS 2018 je třetím šetřením v pořadí po TALIS 2008 a TALIS 2013. TALIS 2018 je oproti těmto dvěma předchozím šetřením asi nejvíce komplexní.

Šetření TALIS jsou jediným světovým šetřením, které provádí mezinárodní organizace (OECD). TALIS se v současné době účastní 48 zemí a oblastí.

TALIS 2018 - svazek I byl publikován v roce 2019 a zabýval se pohledem učitelů na systém a možnosti jejich profesního rozvoje.

Svazek II se zaměřuje na následující oblasti:

1. Zvýšení prestiže a postavení učitelského povolání (kapitola 2)
2. Vytvoření jistých, flexibilních a náležitě oceněných pracovních míst pro učitele i ředitele škol (kapitola 3)
3. Budování spolupráce za účelem zlepšení profesionality (kapitola 4)
4. Posílení role učitelů a ředitelů škol (kapitola 5)

Kapitola 1 je věnována cílům a ukazatelům politik, které OECD z analyzovaných dat vyvozuje.

V závěru šetření OECD zmiňuje i spolupráci s organizací Education International, jejímž členem je i ČMOS PŠ, a konstatuje, že podněty z této organizace přispěly, jak k formování koncepce tohoto šetření TALIS, tak i k implementaci vzdělávacích politik obecně v jednotlivých zemích. V tomto svazku TALIS dalo Education International podnět k šetření míry stresu učitelů (kapitola 2) a vztahu mezi spoluprací učitelů a jejich podílem na vedení (kapitoly 4 a 5).

Šetření TALIS 2018 – Volume II ukázalo, že ačkoliv 90 % učitelů říká, že je spokojeno se svou prací, jen 26 % z nich si myslí, že si společnost jejich práce váží. Česká republika se ocitá zhruba pod touto hodnotou a v rámci ostatních zemí zaujímá místo na nejnižších příčkách hodnocení. (str. 81)

V průměru 18 % učitelů trpí přemírou stresu a 49 % připisuje tuto míru stresu hlavně administrativní zátěži. Zdroje stresu jsou podle šetření různorodé a mohou se lišit v jednotlivých zemích. Nejjobvyklejšími jsou tyto stresory: již zmiňovaná administrativní zátěž, pocit odpovědnosti za studijní výsledky studentů a žáků, příliš mnoho práce s opravováním úloh a nutnost držet krok s externími požadavky. (str. 92 str. 102)

OECD též varuje, že v průměru 25 % učitelů uvažuje o tom, že profesi v následujících pěti letech opustí. V České republice je toto číslo zhruba stejné. (str. 101)

Menšina učitelů (39 %) a ředitelů škol (47 %) také odpovědělo, že jsou spokojeni se svým platem. (str. 112)

V zemích OECD v průměru pouze 14 % učitelů věří, že zákonodárci berou v úvahu jejich názory, jen 19 % si myslí, že média ve svých článcích a příspěvcích oceňují učitelskou profesi a 24 % učitelů si myslí, že může ovlivnit vzdělávací politiku. Pro Českou republiku platí, že v prvním a třetím případě je to asi 10 % učitelů, pro druhý případ nejsou uvedena data. (str. 207)

Mezi doporučené politiky organizací OECD týkající se vzdělávacího sektoru patří:

1. Přilákání nejlepších kandidátů k učitelské profesi a průprava jejich dovedností s vedením
2. Vysoce kvalitní příprava budoucích učitelů
3. Zvýšení profesních dovedností učitelů skrze systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
4. Podpora učitelů skrze adaptační fázi, mentoring a vzájemnou spolupráci
5. Zvýšení autonomie učitelů a jejich podílu na vedení a možnostech kariérního růstu
6. Udržení stávajících učitelů vytvořením adekvátních pracovních podmínek a podporou jejich well-beingu

Jedním z hlavních závěrů celého šetření je, že existuje vztah mezi autonomií učitelů, pocitem sebevědomí a uspokojením z plodů své práce. Šetření TALIS také zdůrazňuje, že hlas učitelů a jejich vliv by měl být brán v potaz nejen v oblasti učení a pedagogiky, ale i v oblasti řízení škol a vzdělávacích systémů.